

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

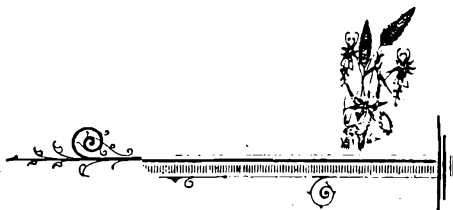
AARSBERETNING

FOR

CHRISTIANS SANDS ☆ ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ SEMINARIUM

... 1899 — 1900 ...

Christianssands seminarium

i

undervisningsaaret 1899—1900.

Aarsberetning,

udgivet i høsten 1900 af

seminariets bestyrer.

1900.

Christianssands aktiebogtrykkeri
ved Jul. Rustad.

I. Lærerpersonalet.

- Marstrander, Fredrik*, bestyrer og førstelærer, fød 28de mai 1836, cand. theol. 1865, udn. 1ste aug. 1882. 1866—68 lærer ved Aars & Voss's skole, 1868—69 inspectør og førstelærer ved Ringerikes realskole, 1869—70 examen practicum. 1870—71 førstelærer ved Christiania bodsfængsel, 1871—82 overlærer ved Christiania folkeskoler.
- Nitter, Johan Sigfred*, andenlærer, fød 1846, cand. theol. 1872, udn. 30te sept. 1880. 1874 vicarierende lærer ved Asker seminar, 1875 lærer ved en lærerindeskole i Christiania, 1876—80 bestyrer af Romerikes amtskole.
- Fansen, Ludvig Olaf*, seminarlærer af anden lønningsgruppe efter det nye lønningsregulativ, fød 5te aug. 1868, seminarist fra Asker 1886, 1887 til sommeren 1891 lærer ved „Elverums privatskole“, 1891 til nytaar 1892 lærer ved Furnæs høiere almueskole, 1892 til sommeren 1893 atter ved „Elverums privatskole“ og det dermed forbundne privatseminar, realist. exam. art. 1894, 1894—95 atter ved Elverums privatseminar, gennemgik et sløgdkursus i 1895, 1895—96 ved Elverums faste amtsskole, 1ste sept. 1896 ansat ved Chr.sands seminar. Afgangsprøve ved et sang- og gymnastikursus i Christiania 1897.
- Narvik, Gunnar Theodor Tallaksen*, lærer i forberedelsesclassen, fød 27de novbr. 1867, middelskoleexamen (latinlinjen) 1884 (1,57), latinartium 1887 med laud, exam. philos. 1888 med laud. præ ceteris, embedsexamen 1893 med laud. 1890—92 huslærer, høsten 1893 til nytaar 1895 lærer ved Østre Totens private amts- og middelskole, 1895—98 lærer ved Ulefos private middelskole og ved

den fra 1896 dermed combinerede private amtsskole. I løbet af denne tid vicarierede han 3 maaneder ved Levanger seminar for bestyreren. 1898—99 vicar ved Chr.sands seminar og i sammes forberedelsesklasse. 1899—1900 ansat som lærer i forberedelsesklassen.

Saug, Anna Magrethe, seminarlærerinde af 3die lønningsgruppe efter det nye lønningsregulativ, fød den 9de Juli 1863, udn. fra 1ste septbr. 1896. 1884 guvernanteexamen fra Nissens skole, 1884—85 lærerinde ved Førde private middelskole, 1886—87 privatlærerinde, 1888—89 ved Skiens private middelskole, 1889—96 førstelærerinde og inspectrice ved Molde offentlige høiere almenskole, senere kommunale middelskole.

Hansen, Syvert, øvelseslærer, lærerskoleexamen fra Søgne lærerskole 1873, seminarist fra Chr.sands seminar 1880, lærer i Søgne 1873—81 (deri iberegnet de 2 seminarieaar), 1881—83 lærer ved Christiania folkeskoler, 1883—88 amtsskolebestyrer i Lister og Mandals amt, 1888—93 førstelærer ved Lunds skole og kirkesanger i Oddernes. Høsten 1893 ansat som lærer ved Chr.sands folkeskoler og førstelærer ved øvelsesskolen og lærer i pædagogik.

Refsnæs, Eilert Tobias, hjælpelærer ved øvelsesskolen, fød 8de octbr. 1842, seminarist fra Holt 1863, lærer ved Lunds folkeskole, Oddernæs, 1863—65, egen privatskole 1865—69, lærer ved Chr.sands borgerskole 1869 til dens nedlæggelse; siden lærer ved Chr.sands folkeskoler.

Svendsen, Salve, hjælpelærer ved Chr.sands seminars øvelsesskole, fra 1ste septbr. 1899, fød 9de aug. 1866, seminarist fra Chr.sands seminar 1885, lærer i 1886 ved Holts „faste“ skole $\frac{1}{2}$ aar, 1886—92 lærer ved Ytre Torridals folkeskole, siden 1892 ansat ved Chr.sands folkeskole, gennemgaaet sløgdcurser i Norge og — med stipendium — i Danmark. Er tillige offentlig sløgdinspectør i Chr.sands og Bergens stifter.

Abrahamson, Ragna, fød 15de decbr. 1871, seminarist fra

Chr.sands seminar 1891, lærerinde ved landsskole 1891—93, siden lærerinde ved byskolen; ansat ved Chr.sands folkeskole i august 1895. Hjælpe­lærerinde ved Chr.sands seminars øvessesskole fra 1ste septbr. 1899.

Jensen, Anna Christine, hjælpe­lærerinde ved øvelsesskolen, fød 6te septbr. 1866, lærerindeprøve af 2den (høiere) grad 1886. Lærerinde i Holmsbo 1886—94, i Sandefjord 1894—95, ved Chr.sands folkeskoler fra høsten 1895.

Skjefveland, Peter Andreas, lærer i havedyrkning, fød 1830. Seminarist fra Holt 1856, folkeskolelærer 1849—54, const. tredielærer 1856—58 og ordinært ansat tredielærer ved Holts, det er det senere Chr.sands seminar 1858—92.

Rojahn, Hagbarth, banksecretair, timelærer i violinspil, fød 13de decbr. 1864, middelskoleexamen 1879, contorist til 1887, bankassistent i Chr.sand til udgangen af 1899, siden den tid bankens secretair.

Truslew, Christian, sløgd­lærer ved seminariet siden 1ste novbr. 1886, fød 3die Juni 1857, tidligere snedkermester med (endnu fastholdt) borgerskab i Chr.sand.

Af seminariets lærerpersonale er organist Rojahn død den 19de mai 1899. Hans timeundervisning i violin besør­gedes under hans langvarige sygdom og fortsattes efter hans død af hans søn, Hagbarth Rojahn (se ovenfor!).

Bibliothekar: Seminarbestyrer Marstrander, fra 1894.

Casserer: Seminarbestyrer Marstrander, fra 1894.

Læge: Sanitetscapitaine Dahm, fra 1892.

Pedel (ved seminariet og øvelsesskolen): Christian Truslew (se foran!) fra 1886.

II. Eleverne.

I nederste classe var elevantallet ved skoleaarets begyndelse 22, deraf 16 mænd og 6 kvinder. Af disse 22 var imidlertid kun 17 „faste“ elever. Naar nederste classe ikke dette skoleaar begyndte med det almindelige antal faste elever (25 til 27 eller 28), hvorefter følger forøvrigt er, at den i indværende aar (1900—1901) heller ikke som øverste classe bliver fuldtallig, da er grunden denne, at flere af de aspiranter, som bestod optagelsesprøven her ved seminariet, eller som henvistes hid af examenscommissionen fra et andet seminarium (og især saadanne), ikke indfandt sig, da det kom til stykket. De pladse, som var holdt aabne for disse aspiranter med afvisning af andre concurrerende, kom saaledes til at staa tomme, fordi vedkommende — angivelig af forskjellige grunde — ikke stod fast ved sin oprindelige beslutning, at gjenneingaa seminariets cursus. Examenscommissionen har imidlertid saavidt muligt søgt at forebygge gjentagelsen af en saadan mislighed ved derom udstedt cirkulære. Til ovennævnte 22 elever kom i aarets løb en mandlig elev, der begyndte som fast den 22de novbr. 1899. Derimod maatte en kvindelig elev slutte paa grund af sygelighed. Ved skoleaarets slutning bestod classen saaledes af 22, nemlig 17 mænd og 5 kvinder. Blandt disse var der 2 hospiterende elever, nemlig en theologisk kandidat og en kvindelig student med realartium; endvidere 3 mandlige tilhørere, saa at antallet af de *faste* elever kun var 17, 13 mænd og 4 kvinder. Elevernes omtrentlige gennemsnitsalder i nederste classe var $20\frac{7}{8}$ aar ved udløbet af 1899 (de mandlige elever $20\frac{1}{12}$ aar, de kvindelige $21\frac{1}{8}$ aar).

I øverste classe var ved skoleaarets begyndelse elevantallet 29, deraf 15 mænd og 14 kvinder. I blandt disse 29 elever var der 2 kvindelige tilhørere samt 1 mandlig og 1 kvindelig hospiterende elev, nemlig de samme 2, der ovenfor er nævnte som hospiterende ogsaa i nederste classe. I aarets løb forlod 1 kvindelig fast elev seminariet paa grund af svækkelse efter

en overstaet operation for blindtarmbetændelse. 1 mandlig og 1 kvindelig elev var opflyttet fra nederste classe paa prøve. Da de ikke bestod prøven og atter igjen skulde nedflyttes i nederste, fik de tilladelse til at gaa i øverste classe som tilhørere for at melde sig til afgangsprøven som privatister. Ved slutningen af skoleaaret bestod saaledes classen af 28 elever, nemlig 22 faste (13 mænd og 9 kvinder), 2 hospiterende (1 mand og 1 kvinde) samt 4 tilhørere (1 mand og 3 kvinder). Ved udgangen af 1899 var elevernes omtrentlige gjennemsnittsalder i øverste classe $22\frac{1}{2}$ aar (de mandlige elever $22\frac{2}{3}$ aar, de kvindelige $22\frac{2}{3}$ aar).

Gjennemsnittsalderen for hele seminariets elevbestand bliver $21\frac{3}{4}$.

Af det samlede antal elever (45) i skoleaarets løb hørte 12 hjemme i by og 33 paa landet. 6 var fra andre stifter. 25 var børn af gaardbrugere (hvoraf 2 tillige er folkeskolelærere og 3 efter sin livsstilling tillige tilhører „Andre samfundsclasser“), 3 var børn af husmænd og dagarbeidere, 5 var børn af folkeskolelærere og 14 børn af forældre, tilhørende „Andre samfundsclasser“.

Stipendier tildeltes:

- A. 16 elever af øverste classe, nemlig 4 (3 mænd og 1 kvinde) hver kr. 100.00, og 12 (9 mænd og 3 kvinder) hver kr. 50.00.
- B. 3 mandlige elever af nederste classe hver kr. 50.00.

Den omtrentlige udgift til ophold ved seminariet antages gjennemsnitlig, naar klæder, reiscudgifter og bøger medregnes, at udgjøre omkring kr. 520.00.

20 elever i begge classer tilsammen har i aarets løb modtaget undervisning i orgelspil. 5 af dem gik senere i aarets løb over til psalmodikon, hvilket instrument desuden ogsaa benyttes af 13 andre af seminariets elever. 13 elever modtog undervisning i violinspil. Ingen elev drev det iaar til pedalspil paa orgel. I oldnorsk deltog fra skoleaarets begyndelse 5 elever, 3 mandlige og 2 kvindelige, hvilke sidste holdt ved omtrent til examens begyndelse. En af disse underkastede sig

examen i oldnorsk. Oldnorsktimen var henlagt til eftermiddagen for de kvindelige deltageres skyld. De mandlige elever sluttede lidt over nyttaar.

Ingen elev har i aarets løb været fritaget for nogensomhelst obligatorisk undervisning.

III. Fagfordelingen.

Seminarbestyreren: Troes- og sædelære i begge classer. Lige-
saa bibelkundskab. Skrivning i nederste classe. Se desuden under forberedelsescurset!

Andenlærer Nitter: Læsning og litteraturhistorie, foredrag og stil i begge classer. Gramatik i nederste. Historie i begge classer.

Seminarlærer Fansen (af II lønningsgruppe): Regning og rumlære, naturkundskab, sang, gymnastik (for de mandlige elever) og geographi i begge classer. Se desuden under forberedelsescurset!

Seminarlærerinde frøk. Sang (af III lønningsgruppe): Frihaands-tegning, haandarbeide, gymnastik (for de kvindelige elever) i begge classer. Orgel- og psalmodikonspil i begge classer. Se desuden under forberedelsescurset!

Cand theol. Gunnar Narvik, hovedlærer i forberedelsescurset: Kirkehistorie i nederste classe, grammatik og „landsmaal“ samt oldnorsk i øverste classe. Se desuden under forberedelsescurset!

Øvelseslærer S Hansen: Pædagogik i begge classer. Praktiske øvelser, undervisningslære med gennemgaaelse af opgaver og undervisningsprøver samt paahøringstimer for eleverne i øverste seminarclasse.

Hjælpelærere og hjælpelærerinder i øvelsesskolen, nemlig E. Refsnæs, S. Svendsen, Ragna Abrahamson, Anna Jensen: Praktiske øvelser, gennemgaaelse af opgaver og undervisningsprøver samt paahøringstimer for eleverne i øverste seminarclasse.

Forhenværende seminarlærer Skjefvøland: Havedyrkning.
Banksecretair Hagb. Rojahn: Violin i begge classer.
Vagtmester Truslew: Sløgd i begge classer. Se desuden
 under forberedelsescurset!

IV. Timefordelingen m. m.

Seminariet har befulgt reglementet, hvad angaar fordelingen af timer paa de enkelte fag og, saavidt gjørligt, ogsaa hvad angaar fordelingen af fag og timer paa de enkelte lærere med følgende timetal:

Seminarbestyreren:

Religion: Troes- og sædelære i nederste classe	1	time
— Do. i øverste do.	2	—
— Bibekundskab i nederste do.	3	—
— Bibelforklaring i øverste do.	2	—
Skrivning i nederste classe	1	—
	9	timer.

Se desuden under forberedelsescurset!

Andenlærer Nitter:

Norsk: Læsning og litteraturhistorie i nederste classe	3	timer
— Grammatik i nederste classe	2	—
— Læsning og litteraturhistorie i øverste classe	3	—
— Foredrag og stil, 2 timer i hver classe	4	—
Historie i begge classer, 3 timer i hver classe	6	—
	18	timer.

Seminarlærer af II lønningsgruppe, O. Jansen.

Regning og runtlære i begge classer (4 i nederste + 3 i øverste)	7 timer
Naturkundskab i begge classer (à 3 timer) ..	6 —
Gymnastik (for de mandlige elever) i begge classer (3 i nederste + 2 i øverste) ...	5 —*)
Sang (med musiktheori) i begge classer (2 i nederste + 1 i øverste)	3 —
Geographi i begge classer (2 i nederste + 1 i øverste)	3 —
	————— 24 timer.

Se desuden under forberedelsescurset!

Seminarlærerinde af III lønningsgruppe, frøk. Margr. Sang,
tillige seminariets inspectrice:

Frihaandstegning i øverste (1 time) og nederste (2 timer) classe, tilsammen ...	3 timer
Kvindeligt haandarbejde 2 timer i hver classe, tilsammen	4 —
Gymnastik (for de kvindelige elever), 2 timer i øverste og 3 timer i nederste classe, tilsammen	5 —*)
Orgel- og psalmodikonspil i begge classer ..	7 —
	————— 19 timer.

Se desuden under forberedelsescurset!

---

*) I 1 gymnastiktime har øverste og nederste classe været combinerede, saaat seminarlærer Jansens ugentlige time al i seminariet egentlig kun er 23.

Det samme gjælder ogsaa for frøk. Sangs vedkommende med hensyn til de kvindelige clevers gymnastik, saaat hendes time al i seminariet egentlig kun er 18.

Cand. theol. Gunnar Narvik:

Kirkehistorie i nederste classe	2 timer	
Grammatik og „landsmaal“ i øverste classe ..	1 —	
Oldnorsk i øverste, valgfrit	1 —	4 timer.

Se desuden under forberedelsecurset!

Øvelseslærer S. Hansen:

Pædagogik i begge classer (à 1 time)	2 timer	
Praktisk øvelse i øvelsesskolen for øverste classe	4 —	
Undervisningslære for øverste seminarclasse, hvorunder gennemgaaelse af opgaver	3 —	
Paahøringstimer i øvelsesskolen for øverste cl.	2 —	11 timer.

Hjælperlærer E. Refsnæs:

Praktiske øvelser i øvelsesskolen for øverste classe, gjennemsnitlig pr. uge	2 timer	
Gjennemgaaelse af opgaver for do., gjennem- snitlig pr. uge	1 —	
Paahøringstimer i øvelsesskolen for do., gjen- nemsnitlig pr. uge	1 —	4 timer.

Hjælperlærer S. Svendsen:

Ligesaa praktiske øvelser, gjennemsn. pr. uge	2 timer	
Gjennemgaaelse af opgaver, gjennemsn. pr. uge	1 —	
Paahøringstimer, gjennemsnitlig pr. uge	1 —	4 timer.

Hjælperlærerinde R. Abrahamson:

Ligesaa henholdsvis gjennemsnitlig pr. uge 2 + 1 + 1 timer	=	4 timer.
---	---	----------

Hjælpelærerinde A. Jensen:

Ligesaa henholdsvis gennemsnitlig pr. uge 2 + 1
 + 1 timer..... = 4 timer.

Banksecretair Hagb. Rojahn:

Violinspil..... 5 timer.

Vagtmester Chr. Truslew:

Sløgd i begge classer à 2 timer..... 4 timer.
 Se desuden under forberedelsesclassen!

Classecombination har i aarets løb kun fundet sted for gymnastikens vedkommende (se under afsnit IV, seminarlærer Jansen og seminarlærerinde frøk. Sang *). 4 à 5 timer i aarets løb har begge seminarclasser været sammen i sang.

V. Undervisningen.**Christendomskundskab.**

Nederste classe. Foredragsvis og især i 1ste halvår med examination i følgende time er med Pontoppidans forklaring som grundlag gennemgaaet til og med 6te bud. Stoffet er udvidet og gennemgaaet efter den anledning, som det selv frembyder og reglementet kræver. Ved siden af Pontoppidan har eleverne tildels benyttet Krogh-Tommings mindre troeslære, forsaavidt stoffet i samme findes behandlet. Mere interesserede elever har været henviste til Krogh-Tommings større troeslære samt til læseværelsets haandbøger: Martensens dogmatik og ethik (almindelige saavel som specielle del) samt Scharlings ethik.

I bibelkundskab er gennemgaaet med eleverne examinatorisk hele Klavens's bog: „Bibellære for skoler og seminarier“,

dels efter passende forudgaaende gjenemgaaelse og (dicteret) udfyldelse af stoffet (særlig prophetien og specielt propheten Jesaisas) i timerne, dels efter hjemmeforberedelse fra elevernes side. Bibelen er herunder stadig benyttet, eftersom undervisningen har medført det — dels til cursorisk gjenemlæsning af større eller mindre afsnit, dels mere indgaaende behandling til belysning af hovedpuncter i undervisningen. I det hele har undervisningen været meddelt som forangaende skoleaar, til hvilket nærmere henvises.

Sammenhængende gjenemgaaelse og udlæggelse er givet af 6 af Davids psalmer, nemlig ps.: 2, 19, 23, 51, 130 og 134 samt af Luk. 1, 1—8, 33 (39). Der blev altsaa rukknet netop det samme pensum, som forrige aar. Under examination taler eleverne fra sin plads, siddende og — forsaavidt de magter det — i sammenhængende tale; ellers støttes de af læreren.

Haandbøger: Bugge, Lukas evangelium.

Kirkehistorien er i 2 ugentlige timer gjenemgaaet efter Tønder Nissens lærebog. Alle vigtigere afsnit repeteret. Haandbøger af Hall, Hagenbach, Keyser og Nissen.

Øverste klasse: I *troes- og sædelære* er gjenemgaaet omtrent fra 7de buds sidste halvdel (første halvdel var gjenemgaaet forangaende skoleaar med eleverne, som da var i nederste klasse) og ud til slutningen efter Pontoppidans forklaring. Om undervisningen gjælder her væsentligt det samme som anført ovenfor for nederste classes vedkommende. De 3 troesartikler og af disse igjen særlig 3die artikel gjort til gjenstand for indgaaende behandling. Katechismustext og Luthers forklaring samt forklaringens skriftsteder kræves ordret.

Bibelkundskab: Luk. 8, 40 — cap. 24. Rom. cap. 1 — cap. 8.

I øverste klasse har den foredragende undervisningsmethode optaget forholdsvis mere tid, end tilfældet var i nederste klasse.

Norsk.

Nederste klasse. Læsning og litteraturkundskab, 3 timer

ugentlig: Læsning af forskjelligartet stof af Paus og Lassens læsebog, III trins 1—3 afled.; i forbindelse hermed regler for god læsning og gennemgaaet de almindeligste versemaal. En del timer er anvendte til declamatoriske foredrag af eleverne. Haandbog: Fasting, Læsekunsten.

Litteraturhistorie: Den oldnorske litteratur, folkedigtningen og fælleslitteraturen med dertil hørende gennemgaaelse af et litteraturudvalg af læsebogen; desuden Holbergs Den politiske kandestøber og Wessels Kjærlighed uden strømper. Tilsidst en udsigt over den ældre romantiske digtning i Danmark. Lærebog: Broch & Seip, Litteraturhistorie for gymnasiet. Haandbøger: Se nedenfor under „Øverste klasse“.

Grammatik (2 timer ugentlig): Bogsprogets form- og sætningslære efter Hofgaards „Norsk grammatik“, stadig ledsaget af analyseøvelser.

Stil (2 timer ugentlig): Tiden er dels anvendt til kritik over hjemmearbejder, dels til stilteori. Tønnesens lærebog i norsk stil, II, er gennemgaaet indtil afsnittet om raisonnerende stil. I de tiloversblevne timer extemporalstil, mest historiske. *Stile:* 1) September. 2) I Ravnedalen. 3) Indholdet af sagaen om Gunnlaug Ormstunge. 4) Et bryllup. 5) Et brev. 6) Lys og skyggesider ved landlivet. 7) Er Norge et fattigt land? 8) Med hvilken ret kan det siges, at enhver er sin egen lykkes smed? 9) Hvad gavn har vi af vore fjelde? 10) Om nytten og behageligheden af at reise tilfods. 11) En seminarists glæder og bekymringer. 12) Vinterliv i Norge. 13) En dag paa landet i hønnen.

Haandbøger: Molbechs ordbog, Knudsens Norsk og Unorsk.

Øverste klasse. Læsning og litteraturhistorie (3 timer ugentlig i første halvår og 2 timer i andet, da 1 time maatte afstaaes til de matematiske fag): Norges litteraturhistorie i dette århundrede, støttet til Broch & Seips lærebog; fremdeles: (fra nederste klasse i forrige skoleår) fortsat gennemgaaelse af et litteraturudvalg af Paus & Lassens læsebog, IV trin. Bjørnsons En fællit og Ibsens De unges forbund læstes i sin

helhed. En del timer dels i, dels udenfor undervisningstiden er anvendt til oplæsning af forskellige forfattere. Haandbøger: G. Brandes, Danske Digtere. L. Dietrichson, Omrids af den norske poesies historie. Garborg, Jonas Lie. I. B. Halvorsen, Norsk forfatterlexikon. H. Jæger, Norske forfattere. H. Jæger, Henrik Ibsen. II. Jæger, Henrik Ibsen og hans verker. H. Jæger, Illustreret norsk litteraturhistorie I—III. H. Lassen, Henrik Wergeland og hans samtid. O. Skavlan, Holberg som Komedieforfatter. O. Skavlan, Henrik Wergeland. J. Utheim, Otte forfattere. V. Vislie, A. O. Vinje. Chr. Flor, Haandbog i den danske litteratur. P. Hansen, Dansk litteraturhistorie I—II o. s. v.

Grammatik og »landsmaal» (1 time): Læst og gennemgaaet udvalgte stykker af landsmaalslitteraturen efter Garborgs og Mortensens „lesebok“. Gennemgaaet Hægstads Grammatik. Enkelte dialektprøver fra elevernes hjembygder. Øvelse i retskrivning af „landsmaalet“. Det egentlige litteratursprogs grammatik er der kun leilighedsvis blevet tid og anledning til at streife ind paa.

Om de skriftlige øvelser i „landsmaal“ gjælder iaar endnu mere det samme, som forrige aar. Ingen elev har i det forløbne skoleaar benyttet sig af det saakaldte „landsmaal“ til sin skriftlige besvarelse. Cfr. forøvrigt forrige aarsberetning. Haandbøger: Aasens ordbog og grammatik.

Stil (2 timer): Kritik over hjemmearbejder. Stilteori, Tønnesens lærebog, II, sidste afsnit, om den ræsonnerende stil; i de tiloversblevne timer dispositionsøvelser og historiske extemporalstile. *Stile*: 1) Vore fjorde og deres betydning. 2) Ilden som tjener og Herre. 3) Samfærdselsmidlernes udvikling i dette aarhundrede. 4) Gartneren og læreren, en sammenligning. 5) Hvorledes bør man bruge sine ferier? 6) Glasset i menneskets tjeneste. 7) Afhold-sagen. 8) Menneskets kamp med naturen. 9) Vore pligter mod dyrene (ext.). 10) a. En vaardag i skogen. b. En Dag i hønnen 11) Det engelske folks verdenhistoriske betydning.

Oldnorsk (1 time ugentlig): Læst og repeteret 24 sider af Nygaards Læsebog for begyndere. Formlæren er indøvet efter lærebogens paradigmer.

Historie.

Nederste classe (3 timer): Oldtiden og middelalderen. *Skriftlige opgaver*: 1) Perserkrigene og deres vigtigste følger. 2) a. Graecheerne. b. Julius Cæsar. 3) Muhammed og islam. 4) En oversigt over Englands historie til 1066. 5) Det første korstog. 6) Olaf Trygvesson. 7) [Ved opflytningsexamen gives til besvarelse af enhver elev følgende 3 Opgaver]: a. Østens og vestens munkedømme. b. Sparta og Athen. c. Magna charta.

Øverste classe (3 timer): Den nyere og nyeste tid. *Skriftlige opgaver*: 1) Christian II. 2) England som republik. 3) Fredrik II af Preussen. 4) Keiser Napoleon 1807—12. 5) Februarrevolutionen. 6) Napoleon III. 7) Sverre Sigurdsson.

Undervisningen er meddelt foredragsvis og det meddelte paanyt gennemgaaet ved samtale, examination eller foredrag af eleverne. *Lærebøger*: Dr. A. Ræders lærebog i verdenshistorie og „Norigs saga“. *Haandbøger*: Ræder, Historiske fortællinger. N. J. Jensen, Verdenshistorie. Daae og Drolsum, Illustreret verdenshistorie. Boëthius, Den franske revolution. Bache, Nordens historie. Petersen, Islændernes færd etc. Endelig: Norgeshistoriske verker af P. A. Munch, Poulsen, Øverland, Sars etc.

Geographi.

Nederste classe. De fremmede verdensdele; Europa med undtagelse af Norge. Af den physiske geographi: Oversigt over jordoverfladens naturlige beskaffenhed. *Skriftlige opgaver*: 1) De forenede staters naturlige beskaffenhed og næringsveie. 2) Danmarks naturlige beskaffenhed [ved opflytningsexamen].

Øverste classe. Mathematisk og fysisk geographi.

Norge. Til repetition af enkelte vigtige afsnit brugt 6—7 timer.
Skriftlige opgaver: 1) Tysklands naturlige beskaffenhed og næringsveie. 2) Aarstiderne.

Om geographiundervisningen i det hele gjælder det, at landenes natur og næringsveie er forholdsvis udførlig behandlet; som følge heraf har det rent topographiske stof maattet mest muligt indskrænkes. Karter har været tegnede i begge classer. Som lærebog har været benyttet Geelmuydens geographi ved Arstal.

Haandbøger: Geikie, Physisk geographi. Gundersen, Den politiske geographi. Weitemeyer, Geographisk haandbog. Klein, Jordan og dens naturforholde. „Lande og folk.“ Granzow, Geographisk lexikon. Bätzmann, Norge. Y. Nielsen, Norge. Desuden adskilligt af beslægtet stof (Helland, Jordbunden i Norge. Tuxen, Stjernehimlen) og en temmelig rig litteratur af gode reisebeskrivelser. Med hensyn til undervisningsmetoden se under naturkundskab!

Naturkundskab.

Nederste classe. Zoologi: Mennesket. Hvirveldyrene. Insecterne. *Skriftlige opgaver:* 1) Tand- og fodformer hos pattedyrene. 2) Menneskets øie (til opflytningsexamen). 3) *Nævn* Norges rovdyr! (til opflytningsexamen).

Botanik: Plantens ydre bygning. Nogle af de vigtigste plantefamilier.

Physik: Ligevegt og bevægelse. En del af lyslæren. *Skriftlige opgaver:* Archimedes's lov; ved hjælp af den at bestemme et fast legemes egenvegt. 2) Vegtstangen og dens anvendelser. 3) Mariottes lov. 4) Paaavis ved et regneexempel, hvordan et fast legemes egenvegt bestemmes (til opflytningsexamen).

Chemi: Luften og dens bestanddele.

Øverste classe. Zoologi: Repeteret „mennesket“ og det vigtigste af zoologien. *Skriftlige opgaver:* 1) Fiskenes legems-

bygning. Nævn blødfinnekiskene! 2) Skelettet hos fugle, fiske, og insecter. 3) Huden og hudbedækningen hos fugle, krybdyr og fiske.

Botanik: Plantens indre bygning. Enkelte plantefamilier repeteret. Skriftlige opgaver: 1) Stængelens indre bygning. De korsblomstrede. 2) Blomsten og dens betydning for planten.

Fysik: Lyd. Varme. Magnetisme. Elektricitet. Skriftlige opgaver: 1) Thermometret. 2) Galvaniske elementer og batterier.

Chemi: De vigtigste grundstoffer og deres anorganiske forbindelser. Skriftlige opgaver: 1) Kulstoffets kredsløb (hjemmestil). 2) Vore brændsels- og belysningsstoffer.

Geologi: Kort oversigt over jordskorpens bygning (i tilslutning til geographiundervisningen).

Lærebøger. Zoologi: Sørensens naturhistorie. Enkelte elever læste Boas's lærebog, mindre udgave. *Botanik*: Sørensens naturhistorie. *Fysik*: Henrichsens fysik. Dyring, Elektriciteten. *Chemi*: Dyrings kemi (der ogsaa benyttedes for geologiens vedkommende). Det kan bemærkes, at ikke saa faa elever tillige læste Ellinger: Naturkræfterne og Christensen: *Chemi* (begge hørende til tidsskriftet „Frem“).

Haandbøger. Zoologi: Bergsøe, Fra mark og skov. Bert, livet og livsfunktionerne. Boas, lærebog i zoologien. Brehm, Pattedyrenes, fuglenes, fiskenes, krybdyrenes, paddernes liv. Bugge, Pattedyr. Paul la Cour, Menneskelegemets bygning og livsvirksomhed. Lütken, Dyreriget. Lütken, Skildringer af dyrelivet i fortid og nutid. Vogt & Specht, Pattedyrene. Sverdrup, Det menneskelige legeme. Dybdahl, Menneskets anatomi og physiologi. Thesen, Huspattedyrenes anatomi og physiologi. Sørensen, Huspattedyrenes sundhedspleie. Rasch, Behandling af naturlige østersbanker. Søyland, Forskjellige smaaskrifter om fiskeudklækning. Young, Tidsmæssig biskjøtsel. *Botanik*: Andersson, 500 afbildninger. Brunchorst, Populære foredrag, og Do., De vigtigste plantesygdomme. Warming. Haandbog i den systematiske og do. i den almindelige botanik.

Z. Larssen, Beskjæring af æble- og pæretrær. Nøvig, Norsk havebog. *Physik*: Poulsen, Naturkræfterne. Schiøtz, Lærebog i fysik. *Chemi*: Hjortdahl, Kortfattet lærebog i anorgan. chemi. Nicolaysen, Technisk-organ. chemi. Roscoe, Chemi. *Geologi*: Corneliussen, Mineralogi og geologi. Geikie, Geologi. Helland, Jordbunden i Norge.

Nyt stof gennemgaaes for det meste paa forhaand. Af hensyn til den korte tid bliver herunder „den foredragende undervisningsmaade“ brugt i større udstrækning, end jeg i og for sig anser det for heldigt. Det vilde rimeligvis give større virkeligt udbytte, om man kunde lade eleverne finde paa mere selv, baade ud fra eksperimenter i fysik og chemi og ved hjælp af den naturhistoriske samling, der i det sidste aar er ikke ubetydelig forøget, samt ved at henvise til iagttagelser og erfaringer, som eleverne selv har gjort; men en slig gennemgaaelse tager jo mere tid. *Noget* har der imidlertid været forsøgt i denne retning. Under examinationen taler eleverne i regelen fra kathetret, og forlanges da i størst mulig udstrækning sammenhængende fremstilling.

Regning og rumlære.

Nederste klasse Reguladetri, procentregning, delingsregning. De 4 regningsarter med bogstaver. Ligninger af 1ste grad. Plangeometrien til „cirkelberegning“.

Øverste klasse. Repeteret den praktiske regning ved opgaver. Ligninger af 1ste og 2den grad. Regnskabsførsel. Pythagoras's sætning og dens anvendelse. Cirkelen. Fladers og legemers beregning. Projektionstegning. Der har jevnlig, især i sidste halvjaar, været givet extemporalopgaver paa skolen (3 sammenhængende timer). Hjemmeopgaver 1 à 2 gange om ugen. Eleverne er efter tur fremme ved vægtavlen og løser en forelagt opgave. Fremkommer herunder, hvilket ofte sker, forslag fra classen om andre løsningsmaader, bliver ogsaa disse for det meste gennemgaaede.

Lærebøger: Johannessens regnebog III. Deimboll's og Jenssens opgavesamlinger. Deimboll og Thu, Regnskabsførsel. Bonnevie's arithmetik og geometri. Getz's constructionsbog. Petersen, Lærebog i projektionstegning.

Haandbøger: O. J. Broch, Arithmetik og algebra. Guldberg, Regningsarterne og deres anvendelse. Nicolaysen, Regneskole. Polaczek, Vexellære. O. Johannessen, Arithmetik og algebra. Augdahl, Landmaaling. A. og Th. Bang, Landmaaling og nivellering. Bonnevie, Lærebog i plangeometri. Bonnevie og Sørensen, Lærebog i plangeometri. Guldberg, Stereometri.

Skrivning.

1 time ugentlig i nederste classe. De enkelte bogstaver, saavel smaa som store, instruerede, efterat først grundtrækkene (saa faa som muligt) er indøvede. Dernæst indøvedes de smaa bogstaver, hvorefter kom de store bogstaver i sammenskrift med smaa. Kun latinsk, ikke gothisk skrift er indøvet. Skriveundervisningen er forøvrigt fortsat paa grundlag af den undervisning i faget, som eleverne allerede havde modtaget i forberedelsescurset, som de allerfleste havde gennemgaaet her ved seminariet. I slutningen af skoleaaret lidt steilskrift. Al instruction sker ved classeundervisning; forøvrigt enkeltundervisning. For at vinde tid til denne giver læreren som regel forskrift i skrivebøgerne udenfor skoletiden. Der anvendes til kalligraphi skrivebøger med dobbelte linjer (3 à 4 mm.s mellemrum). Fra kalligraphi gaaes over til afskrift paa enkelte linjer efter bog med almindelig cursivskrift, hvorved, saavidt muligt, de for kalligraphi gjældende regler søges opretholdt og elevens haandskrift befæstet. Adskillige naaede saa langt. Ingen naaede saa langt i bog *uden* linjer.

Frihaandstegning.

Nederste classe. Fladornament. Petersens fortegninger nr. 10, 13, 16 og 19; enkelte elever nr. 26 eller 30. Optrækning med tusch paa tegninger fra seminariets forberedelses-

cursus for de elevers vedkommende, som havde gennemgaaet det og medbragte tegninger derfra, har ogsaa iaar været udført, men som hjemmearbejde.

Øverste classe. Perspektivtegning. Klodser, enkeltvis og i sammenstilling, i front- og skraastilling, brugsgjenstande.

I begge classer har endel elever efter eget ønske faaet extratimer.

Musik.

Nederste classe: En- og flerstemmig sang. Elementerne af musiklæren overensstemmende med reglementet. I orgelspil Just Lindemanns orgelskole, 1ste hefte, senere P. Lindemanns orgelskole, 1ste hefte. Enkelte elever har spillet choraler i den sidste del af skoleaaret. Paa psalmodikon psalmer og sange.

Paa violin først indøvelse af correct „technisk“ stilling for at kunne behandle violin og bue. Dernæst øvelse i at trække tonen af løs streng. Undervisning i at stemme. Fingergreb. Hele og halve toner. Scalaer og accorder i 2 octaver. Smaa øvelser i scalaen (1ste position). Øvelser efter den praktisk-theoretiske violinskole af Jul. Weiss (1ste position).

Øverste classe: Omtrent 20 choraler, tildels med præ-ludium indøvet paa orgel. De flinkeste elever har spillet en del stykker efter 3die og 4de hefte af „Den norske organist.“ I pedalspil naaede ingen elev frem til at faa undervisning. Forøvrigt som i nederste classe med hensyn til sang, orgel og psalmodikon.

Paa violin scalaer og accorder i 3 octaver. Choraler og nationalmelodier. Fortsatte øvelser efter Weiss (3die, 4de og 5te position.) Et par af eleverne har gennemgaaet lige op til 6te og 7de position. Med en af eleverne er blandt andre vanskeliggere numere gennemgaaet 2 af P. Rodes violinconcerter.

Begge classer har omtrent 3 à 4 timer i aaret været combinerede for at „synges sammen“. Med begge classers mandlige elever en del frivillige øvelser i firstemmig sang.

Som *lærebøger* er benyttet Kobberstads musiklære, Mo og Thu's firstemmede sangbog.

Gymnastik.

Haandböger: Rihter, Harmonilære. Rojaln, Kortfattet haandbog om orglet etc.

A. *Kvindelige elever Nederste classe.* Personlig gymnastik: Samtlige „Minnesbokens“ tabeller. Tab. 7 b og 8 uden „ombytning“. Instruction: Til og med tab. 5 a.

Øverste classe. Personlig gymnastik: „Minnesbokens“ tabeller, b-serien samt tabel 8. Enkelte af Bentzens tabeller. Instruction: „Minnesbokens“ tabeller fra 5 a med ombytning og tillæg. Et par tabeller efter Liedbeck med benyttelse af skolepulte og langbænke.

Forøvrigt henvises til forrige aarsberetning.

B. *Mandlige elever. Nederste classe.* Bentzens tabeller I—XI for den personlige færdigheds vedkommende. Instruction: Bentzens tabeller I—III.

Øverste classe. Personlig færdighed: Bentzen X—XVII. Instruction: Tabel IV—XII. Eleverne har derhos faaet nogen veiledning i langbænkes og almindeligt skolemateriels anvendelse ved gymnastikundervisningen. Seebergs instructionsprinciper er benyttet ved undervisningen.

Hvad timecombinationen angaar, henvises til nærværende beretnings „IV. Timefordeling. Seminarlærer Jansen*)“ og ligesaa til „Seminarlærerinde frøk. Sang*)“.

Haandböger: Bentzen, Gymnastiktabeller. Bjørnstad, Haandbog i gymnastik for seminarier og skoler. Liedbeck, Gymnastiska dagöfningar. „Tabeller för gymnastiska centralinstitutets lärokurs“. „Gossarnes lekar“. „Flickornas lekar“.

Haandarbeide.

A. *Kvindelige elever. Nederste classe:* 1ste til 5te folkeskoleclasses pensum.

Øverste classe: 6te og 7de folkeskoleclasses pensum med undtagelse af skjorten.

Forøvrigt henvises til forrige aarsberetning.

B. *Mandlige elever. Nederste classe* begyndte med 5te

trin og fortsatte til ind i 8de trin af Kjenneruds modelrække for barneskolen. De tidligere trin gennemgaaede ved forberedelsescurset.

Øverste classe har fortsat modelrækken fra forrige aar og gennemgaaet fra 7de og til ind i 9de trin, hvorved merkes, at de flinkere elever har arbeidet flere gjenstande inden samme trin, end de mindre dygtige.

Undervisningen har været drevet væsentlig som classe-undervisning. Kjenneruds sløgdtegninger benyttet. Korte instructionsforedrag over verktøiets brug og behandling samt over modeller og arbeidsmaader; lidt examination og demonstration paa vægtavlen.

Haandbøger: Kjennerud, Haandbog for sløgd lærere. Rom, Haandgjerningsbog for ungdommen. Salomon, Handbok i pedagogisk snickerisløjd. Jacobsen, I sløgdsagen.

Pædagogik.

Nederste class. Det reglementerede pensum gennemgaaet foredragsvis og examinerisk forfra til Pestalozzi. Der er givet fyldigere skildringer af de forskjellige tidsafsnits karakter og ligesaa af de større pædagogers liv og verker. En udførligere skildring er givet af Rousseaus liv og virksomhed, og uddrag af hans Emile oplæst.

Øverste classe. Foredragsvis og efter 2 à 4 foredrag examinerisk er omhandlet: 1) Opdragelsens begreb og maal. 2) Opdragelsens subject (opdrageren som redskab for Guds faderlige opdragervirksomhed, hjemmet, staten, kirken, skolens tjenende mellemstilling, lærerpersonligheden og dens betydning). 3) Opdragelsens object (barnenaturen, naturbestemtheden, daabsnaaden, barnets sjæleliv og de 3 sjælelige hovedvirksomheder). 4) Opdragelsens gjerning, særlig den religiøs-sædelige opdragelse. — I timen for methodik er redegjort for de forskjellige metoder og de almindelige regler for undervisningen, skolens fagkreds, det enkelte fags stilling indenfor denne, dets betydning som led i folkedannelsen og dets behandling i skolen.

Endelig er af pædagogikens historie foredraget om de nyere pædagogiske retninger og om skolens udvikling i vort land siden 1814.

Under examinationen tilholdes eleverne at udtrykke sig saavidt muligt sammenhængende, enhver fra sin plads. Delvis er forsøgt en mere inductiv behandling af stoffet; men det viste sig strax nødvendigt at vende tilbage til „foredraget“, da tiden er for knap.

Lærebøger: Hertzberg, Pædagogikens historie og „Om opdragelse og undervisning“. I sjælelære henvist til afsnittet: „Sjælelære i kort begreb“ i Heegaards opdragelseslære.

Haandbøger: Heegaards opdragelseslære og „Opdragelsens historie“. Ritter, Pædagogiske fragmenter. Wilkens, Grundtræk af Pædagogiken. Bonnevie, Folkeskolens undervisningsgjenstande.

Øvelse i praktisk lærergjerning

i øverste classe iaar som forrige skoleaar. Øverste classe har været delt i 3 partier, der hvert har haft undervisningsprøver i alle de dertil bestemte 4 ugentlige timer i hver sin classe under tilsyn af øvelseslærerne. Timen deles i hver classemellem 2. I lectiefagene har den ene at høre og gjennemgaa lectien, den anden i sidste halvtime at forberede den nye lectie. Læreren træder i disse timer mest muligt tilbage, og eleven overtager helt ud classen, ordner alt til undervisningens begyndelse, tager sig af børnenes disciplinære forhold og skrider, for tilfældet, ind paa den maade, han anser for heldigst; tilsidst følger han classen ned paa legepladsen.

To ugentlige timer anvendes til paahøring i øvelsesskolen. De bemærkninger, disse timer giver anledning til, gives i de til gjennemgaaelse af opgaver bestemte timer. At disse (3) timer anvendes en til sammenhængende undervisning i methodik i samlet classe, de 2 andre af samtlige øvelseslærere til hver for sit parti at give veiledning i opgaverne og den for-

nødne kritik over de udførte prøver. Naar vedkommende elever har faaet sig tildelt sine opgaver med en kort gennemgaaelse, der især tilsigter at irettelægge midlerne til elevernes selvarbejde med opgaven, tager man gjerne fat paa en af opgaverne og giver den en fuldstændigere udredning, hvad der navnlig er nødvendigt for at give eleverne anvisning paa, hvorledes en opgave bør gjenmemarbejdes. Kritik over udført prøve gives dels af eleverne indbyrdes, dels af øvelseslæreren.

Det enkelte parti gennemgik (altsaa) hele den følgende tabel i løbet af 3 uger. Hvad de enkelte elever angaar, da fører øvelseslæreren ved hjælpelæreren control med, at hver faar det reglementmæssig foreskrevne antal fagprøver. Hver onsdag og lørdag kl. 12—1 anvendte; til kritik og gennemgaaelse af prøver samt til at give nye opgaver og forberede samme.

Tabel for de praktiske øvelser i skoleåret 1899—1900.

	Dag og time.	Classe.	Parti I (II. III.) S. Han-en.	Classe.	Parti II. (III. I.)	Classe.	Parti III. (I. II.)
Undervisningsøvelser.	Mandag 10—11.	4	Naturhistorie eller geographi.	6	Regning eller religion. S. Svendsen.	2	Religion eller norsk. Frk. Jensen.
	Tirsdag 9—10.	4	Norsk.	6	Naturlære. S. Svendsen.	2	Regning. Frk. Jensen.
	Fredag 9—10.	4	Regning eller skrivning.	5	Norsk. E. Refsnæs.	1	Norsk eller anskuelses- øvelse. Frk. Abrahamson
	Lørdag. 9—10.	4	Religion.	5	Bibelhistorie eller historie. E. Refsnæs.	1	Bibelhistorie eller regning. Frk. Abrahamson
Paahøring.	Mandag 9—10.	4	Norsk, religion geographi, regning eller naturfag.	6	Regning, religion eller naturlære. S. Svendsen.	2	Religion, norsk eller regning. Frk. Jensen.
	Torsdag 9—10.	4	Do. Do.	5	Historie, norsk eller bibelhistorie. E. Refsnæs.	1	Bibelh., norsk, regning eller naturhistorie. Frk. Abrahamson

Havedyrkningen.

Seminariets 2 classer har i 1 à 2 dage om høsten under lærerens vejledning hver for sig deltaget i indhøstning af kjøkkenvexter samt tildels i gjødsling af flaararige vexter og frugtbuske m. m. I 4 à 5 vaardage er der givet hver af disse samme classer samt forberedelsesclassens elever vejledning i de almindelige havearbejder med saaning og behandling af de

almindelige køkkenurter, samt nogen vejledning i plantning, behandling og forædling af frugttræer og buske. „Vedkommende det nærmere angaaende denne undervisnings gang og metode tillader man sig at henvise til den i aarsberetning for 1895—96 meddelte redegjørelse“.

Elevernes arbejdstid udenfor skoletiden.

Herom gjælder væsentlig omtrent det samme som forrige aar bemærket. Man venter sig mulige lettelser og forbedringer af det forslag til forandringer i seminarloven, som for tiden er inde for det nu forsamlede storting, hvis dette forslag i denne session naar frem til behandling og tilfredsstillende afgjørelse.

VI. Seminarprøverne.

Til optagelses- og lavere lærerprøve i første halvdel af Juli 1899 var fra Christianssands seminar anmeldt for examenscommissionen :

Til optagelsesprøven.....	15 =	8 mænd	+	7 kvinder.
- lavere lærerprøves theoret. del.....	7 =	0	—	+ 7 —
- lavere lærerprøves theoret. del med forbehold at optages	9 =	6	—	+ 3 —
- lavere lærerprøves praktiske del.....	4 =	0	—	+ 4 —

Tilsammen 35 = 14 mænd + 21 kvinder.

Af disse negtede examenscommissionen 1 kvinde adgang til lavere lærerprøves theor. del paa grund af utilfredsstillende lægeattest og 1 kvinde udeblev fra optagelses- og lavere lærerprøve, da hun mod skoleaarets slutning traadte ud af forberedelsescursus og giftede sig. De øvrige 33 mødte frem, og af dem bestod;

til optagelsesprøven	10 =	5	mænd	+	5	kvinder.
- favere lærerprøves theoret.						
del	3 =	0	—	+	3	—
- lavere lærerprøves theor. del						
med forbehold at optages	7 =	5	—	+	2	—
- lavere lærerprøves prakt. del	4 =	0	—	+	4	—
Tilsammen 24 = 10 mænd + 14 kvinder.						

Af de 24, som bestod prøverne, optoges ved seminariet 17. 3 af disse traadte imidlertid tilbage, 1 mand paa grund af sygdom, 1 kvinde paa grund af forholdene i hjemmet og 1 kvinde bestemte sig til at akkviescere ved lavere lærerprøve. Lærervidnesbyrd for bestaaet lavere lærerprøves theoret. del udstededes til 5 mænd og 5 kvinder, samt for bestaaet praktisk prøve til 4 kvinder. Der rejceredes i det hele 5 mænd og 4 kvinder.

Af saadanne, som ikke havde bestaaet concurrencen ved andre seminarier, fik seminariet sig tilsendt 10, eventuelt 13 (mandlige aspiranter), af hvilke kun 2 fremmødte til undervisningen, 2 lod intet høre fra sig, og 9 meldte, at de ikke agtede at benytte sine pladse. Denne melding kom imidlertid *saar sent*, at 5 eller 6 andre aspiranter, som til bestyrereren havde indsendt andragende om optagelse, allerede var afviste, for at holde plads aaben for dem, som udeblev. Deres pladse blev saaledes staaende tomme. Imidlertid indlemmedes dog i nederste classe 1 fast elev (mand) som gjensidder; fremdeles 3 tilhørere (mænd), og endelig deltog i classens undervisning i enkelte fag 2 hospiterende elever (1 mand og 1 kvinde). Classens begyndende elevantal blev saaledes 20 eller — iberegnet de 2 hospiterende elever — 22. Se forøvrigt under „II. Eleverne“. Laveste charactersum, hvormed nogen optoges, var 11.

Som examinatore og censorer fungerede :

I christendomskundskab: Seminarbestyrer Marstrand og øvelseslærer S. Hansen.

- I norsk skriftlig og mundtlig: Seminarlærer J. Nitter og forhenvær. seminarlærer P. A. Skjefveland.
- I historie og geographi: Seminarlærerinde Margr. Sang og cand. theol. Gunnar Narvik.
- I naturkundskab samt regning og runtlære, skriftlig og mundtlig: Lærer Severin Olsen og seminarlærer O. Jansen, i den sidstes forfald: Cand. theol. G. Narvik.
- I skrivning: Seminarbestyrer Marstrander og lærer Halfdan Arnesen.
- I frihaandstegning: Seminarlærerinde Margrethe Sang og lærer Halfdan Arnesen.
- I mandligt haandarbeide: Seminarbestyrer Marstrander og sløgdlerer Chr. Truslew.
- I kvindeligt haandarbeide: Seminarlærerinde Margr. Sang og lærerinde Sofie Styhr.
- I praktisk prøve: Lærerinde Marie Nielsen og lærer J. Endreson.
- I „sangstemme og øre for musik“: Cantor O. Jørgensen og lærer Severin Olsen.
- I „færdighed paa psalmodikon eller orgel“: Lærer Severin Olsen og cantor O. Jørgensen.
- I „færdighed i gymnastik“: Seminarlærer O. Jansen og seminarlærerinde Margr. Sang.
- I „kyndighed i have dyrkning“: Forhenvær. seminarlærer P. A. Skjefveland og agronom A. Knudsen.

Opflytningsprøve

fra nederste til øverste classe afholdtes i slutningen af juni maaned 1900, — udelukkende skriftlig, i naturfag og geographi, i verdenshistorie og kirkehistorie, i regning og runtlære. Særskilt norsk Stil gaves ikke, men eleverne var paa forhaand gjort opmærksom paa, at enhver besvarelse foruden som besvarelse i vedkommende fag tillige vilde blive at bedømme som prøve i norsk stil og paa deres fremstillingsevne. Cfr. forøvrigt forrige aarsberetning!

Høier
(i henhold til 1
afholdt ved Christianssands sem

Løbe-no	Fuldt navn,	Hjemstavn.	Fødested. Fødselsdag.	Skriftlige opgaver					6 Christendomskund- skab.	7 Norsk.	8 Historie.	9 Geographi.
				1 Norsk stil.	2 af historisk ind- hold.	3 henet fra natur- kundskab.	4 i tal- og bogstav- regning.	5 i Constructionsteg- ning og rumlere.				
A Seminariets elever.												
1	Andreasen, Marie Otilie	Oddernes.	Odderees 14. 11. 80.	an	g	g	an	g	an	g	g	g
2	Bjørnstøl, Pent Simonsen	Holme.	Holme 21. 6. 79.	g	mg	g	mg	mg	mg	mg	mg	mg
3	Breili, Olav	Bjelland.	Bjelland 10 6. 79.	an	g	g	g	mg	g	an	g	mg
4	Dalen, Peder	Fjeldberg.	Fjeldberg 20. 3. 75.	an	g	g	an	an	an	an	an	g
5	Eeg, Stian	Søgne.	Søgne 17. 3. 80.	an	g	an	an	an	an	an	mg	g
6	Evje, Genette Lovise	Sogndals ladested.	Sogndals ldst 8. 5. 79.	g	g	an	an	g	g	g	g	g
7	Frøysaa, Knut	Evje.	Evje 20. 5. 79.	an	g	g	mg	g	g	g	g	mg
8	Hansen, Markus	Oddernes.	Oddernes 4. 9. 80.	g	g	g	mg	mg	mg	g	mg	mg
9	Harstad, Tarald	Valle i Sætedalen.	Valle Sæt d. 10. 11. 77.	g	g	g	g	g	g	g	mg	mg
10	Helle, Jakob	Hægebostad	Hægebostad 16 4 80.	g	g	mg	g	g	mg	mg	mg	mg
11	Jepsen, Peder Kristian	Risør.	Risør 30. 3. 79.	g	g	g	mg	mg	mg	mg	mg	mg
12	Kaddeland, Dorthea	Holme.	Holme 24 3. 80.	an	g	g	an	mg	g	an	g	mg
13	Knutson, Peder Kristian	Heirefos.	Heirefos 9. 3. 75.	g	g	mg	mg	g	mg	mg	mg	mg
14	Marstrander, Peter	Chr sand.	Christiania 29. 3. 75.	Latinartium.				mg				
15	Sivertsen, Helga Birgitte Nikoline	Sandefjord.	Hougsund 24. 1. 78.	an	g	g	an	an	mg	mg	g	g
16	Skauge, Andreas	Lindaas.	Lindaas 26. 12. 75.	an	an	g	an	g	g	g	an	an
17	Svendsen, Maren Andrea	Kragerø.	Kragerø 28. 11. 76.	g	g	g	g	g	g	g	g	mg
18	Sørensen, Marie	Froland.	Holden 8 12. 79.	an	g	g	mg	an	mg	g	ng	g
19	Tvedten, Johan Kristian	Tvedt.	Tvedt 13. 5. 79.	g	g	g	g	g	g	mg	mg	mg
20	Tønseth, Hanne Christine	Barbu.	Årndal 29. 5. 78.	Realartium.				mg	**)			
21	Zoppi, Jenni Sabine	Chr sand.	Chr.sand 15 10. 78.	mg	mg	g	mg	g	mg	mg	mg	mg
22	Ørebæk, Ingeborg Kristine	Chr sand.	Chr.sand 15. 9. 78.	an	an	an	g	an	an	an	an	an
B Privatister.												
23	Grønningsæter, Børre Gundersen	Norddalen.	Norddalen 20 12. 71.	an	an	an	g	an	an	an	g	g

* Har i henhold til seminarlovens § 12 ikke underkastet sig prøve i nr. 1—5 og 7—11.

** Har underkastet sig examen i oldnorsk.

ørerprøve
14de juni 1890)
rium i mai og juni 1900.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		22	23	Anmerkninger.
Skrivning.	Frihaandstegning.	Haandarbeide.	Musik (theori).	Gymnastik (instruc-tion).	Pædagogik.	Praktisk læredygtig-hed.	Sangstemme.	Øre for musik.	Fædrighed i		Kyndighed i have-dyknng.		
									brugen af et musikalsk instrument.	gymna-sik.			
an	an	g	g	g	mg	g	god.	godt.	ingen.	adskillig	ringe	Tildelt lærervidnesbyrd	
g	mg	mg	mg	mg	mg	mg	meget god.	sikkert.	Orgel.	megen	nogen	Do.	
g	an	g	an	mg	g	g	meget god.	godt	Violin.	ringe.	megen	nogen	Do.
an	an	mg	g	mg	g	mg	god.	godt.	Psalmodikon	nogen.	adskillig	nogen	Do.
g	g	g	an	mg	g	g	kraftig.	god.	Violin.	nogen	megen	ringe	Har continueret i nr. 3 i sept. 900. Tild lærerv.
g	an	mg	g	mg	g	g	god.	godt.	Psalmodikon	ingen.	megen	nogen	Tildelt lærervidnesbyrd
g	mg	g	mg	mg	g	g	meget god.	sikkert.	Orgel.	særdeles	megen	ringe	Do
g	g	g	an	mg	mg	mg	god.	godt.	Violin.	adskillig	nogen	megen	Do.
an	g	g	g	mg	g	g	god.	ret godt.	Psalmodikon	adskillig.	megen	megen	Do.
g	an	an	an	mg	mg	mg	god.	sikkert.	Psalmodikon	nogen.	adskillig	megen	Do.
g	g	mg	g	mg	mg	g	meget god.	sikkert.	Violin.	særdeles	megen	megen	Do.
an	g	mg	mg	mg	g	g	god.	godt.	Orgel.	adskillig.	megen	nogen	Do.
g	mg	mg	mg	mg	mg	g	meget god.	sikkert.	Violin.	særdeles	megen	megen	Do.
g	mg	mg	mg	mg	mg	mg	god.	godt.	Orgel.	nogen.	megen	megen	Do.*)
g	an	g	g	mg	mg	g	meget god.	sikkert.	Orgel.	megen.	adskillig	nogen	Do.
g	g	mg	g	mg	g	g	ret god.	mindre sikkert.	ringe.	adskillig	ringe	ringe	Har cont. i nr 2, 6, 7, 8, 9 og 15 i sep. 1900. Tild. l.
an	mg	mg	g	mg	g	mg	meget god	sikkert.	Psalmodikon	ringe.	megen	nogen	Tildelt lærervidnesbyrd
an	an	mg	an	g	mg	mg	god.	mindre sikkert.	Psalmodikon	ringe.	megen	nogen	Do.
g	g	an	g	ng	g	mg	meget god.	sikkert	Orgel.	megen.	adskillig	megen	Do.
g	mg	g	an	mg	mg	mg	ingen.	intet	Violin.	ingen.	megen	nogen	Do.*)
g	an	g	mg	g	mg	mg	god.	godt	Orgel.	nogen.	adskillig	megen	Do.
an	an	g	an	mg	an	mg	god.	godt.	ingen.	megen	nogen	nogen	Do.
an	an	an	g	g	an	g	meget god.	meget godt.	Psalmodikon	nogen.	nogen	nogen	Do.

I henhold til opflytningsprøven opflyttedes 10 elever uden bemærkning, 3 med bemærkninger angaaende deres kundskaber eller færdigheder. 2 opflyttedes paa prøve med forpligtelse til fornyet prøve i øverste classe for da, alt efter dennes udfald, enten at antages som faste elever i øverste classe eller nedflyttes igjen i nederste. 4 opflyttedes ikke.

Høiere lærerprøve i skoleaaret 1899—1900.

I septbr. 1899 continuerede en ved høiere lærerprøve i mai og Juni 1899 sygmeldt elev i skriftlig opgave, hentet fra naturkundskab, hvor tildeltes karakteren an., samt mundtlig i norsk, historie og naturkundskab, hvor henholdsvis tildeltes karaktererne g., g. og an. Da imidlertid aspiranten rejiceredes i haandarbejde, foranstaltedes ingen offentlig examination i geographi. Der tildeltes vedkommende udskrift af karaktererne.

Til høiere lærerprøve 1900 var anmeldt 28, deraf 4 privatister, af hvilke sidste 1 udeblev og 2 rejiceredes i tal- og bogstavregning, len ene af dem tillige i constructionstegning og rumlære. Af seminariets 24 elever rejiceredes 2 i tal- og bogstavregning. Blandt de øvrige 22 var 2 hospiterende elever med examen artium, 1 mand og 1 kvinde; desuden 12 mænd og 8 kvinder som faste elever. 2 mænd blev syge og har siden i septbr. 1900 continueret, den ene i nr. 3 og den anden i nr. 2, 6, 7, 8, 9 og 15 af fagene paa foranstaaende karakterliste, som viser høiere lærerprøves udfald.

Som examinatore og censorer fungerede ved den mundtlige prøve:

- I christendomskundskab: Seminarbestyrer Marstrander, adjunct P. A. Heuch og cand. theol. Gunnar Narvik. Istedefor seminarbestyrer Marstrander indtraadte øvelseslærer S. Hansen som censor for seminarbestyrerens søn, cand. theol. P. Marstrander.
- I norsk: Seminarlærer J. Nitter, cand. mag. W. Wexelsen (fra Holmestrands seminar) og cand. theol. G. Narvik.
- I historie: Seminarlærer Nitter og forlæver. seminarlærer P. A. Skjetveland.
- I geographi: Seminarlærer O. Jansen og lærer A. Johnsen.
- I naturkundskab: Seminarlærer O. Jansen og overlærer J. Hougen.
- I regning og rumlære: Seminarlærer O. Jansen og landbrugs-lærer L. D. B. Sverdrup.
- I skrivning: Seminarbestyrer Marstrander og lærer H. Arnesen. Istedefor seminarbestyrer Marstrander indtraadte seminarlærer Jansen som censor for seminarbestyrerens søn cand. theol. P. Marstrander.
- I frihaandstegning: Seminarlærerinde Margr. Sang og lærer Halfdan Arnesen.
- I mandligt haandarbeide: Seminarbestyrer Marstrander og sløgdlerer Chr. Truslew. Istedefor seminarbestyrer Marstrander indtraadte seminarlærer O. Jansen som censor for seminarbestyrerens søn, cand. theol. P. Marstrander.
- I kvindeligt haandarbeide: Seminarlærerinde Margr. Sang og lærerinde Therese Corneliussen.
- I musiktheori: Seminarlærer O. Jansen og lærer Severin Olsen; seminarlærerinde Margr. Sang (istedenfor Olsen) ved continuationsprøven.
- I gymnastik og instruction: Seminarlærer O. Jansen (for de mandlige aspiranter), seminarlærerinde Margr. Sang (for de kvindelige) samt capt. Jens Holst (for begge).
- I pædagogik: Øvelseslærer S. Hansen og lærer P. Tønseth.

- I prakt. lærerdygtighed: Øvelseslærer S. Hansen og skolebestyrer O. Jørgensen.
- I „sangstemme og øre for musik“: Seminarlærer O. Jansen og lærer Severin Olsen.
- I „færdighed paa orgel eller psalmodikon“: Seminarlærerinde Margr. Sang og cantor O. Jørgensen.
- I „færdighed paa violin“: Seminarlærer O. Jansen og banksecretair H. Rojahn.
- I „kyndighed i havedyrkning“: Forhenvær. seminarlærer P. A. Skjefveland og agronom A. Knudsen.

VII. Bibliothek og samlinger.

Bibliotheket er forøget med følgende litteratur:

Theologiske og religiøse skrifter:

- Darwinisme og christendom (af 3 engelske biskoper).
 Hertzberg, Om forhærdelse.
 Höfding, Mindre afhandlinger.
 Larsen, Historiske oplysninger om den hellige skrift.
 Lutherstiftelsen, Bibelforklaring, IV. 1—2 h.
 Nielsen, Fredr., Kirkelexikon, 13—15 h.
 Piene, Emner og tanker.
 Sheldon, I Jesu fodspor.

Bibel- og kirkehistorie:

- Jensen, Kierkegaards religiøse udvikling.
 Nielsen, Kirkehistorie, I—II.

Norsk, litteraturhistorie, sprogligt:

- Aasen, I., Norsk grammatik.
 Broch & Seip, Læsestykker.
 Clausen, Illustreret verdenslitteraturens historie, 16—26 h.
 Hansen, Illustreret dansk litteraturhistorie, 23—33 h.
 Halvorsen, Norsk forfatterlexikon, 48—51 h. 2 expl.

Skjønletteratur:

- Aagaard, En spøgelsehistorie.
 Blaumüller, Saul.
 Doyle, Det hvide compagni.
 Deligny, E., Et forskrækkeligt pigebarn.
 Etlar, Gjøngelhøvdingen.
 Garborg, Den burtkomne faderen.
 Gejerstam, Ægtestandens komedie.
 Goldschmidt, Arvingen.
     — , En Jøde.
     — , Ravnem.
 Hertz, Kong René's datter.
 Hill, Naar Czaren reiser.
 Hilditsch, Stormmatten.
 Horn, Interiører.
 Ibsen, Naar vi døde vaagner.
 Kipling, Fire fortællinger.
 Lagerløff, Legender og fortællinger.
 Lie, B., I Knut Arnebergs hus.
 Lie, Jonas, Faste Forland.
 Nalling, Donna Ysabel.
 Møller, Verdenslitteraturens perler, 17—18 h.
 Nielsen, Maagen.
 Olrik, Folkeviser.
 Pontoppidan, Fortællinger, 1—7 h.
 Starbäck, Mester Olafs bryllup.
     — , Livdrabanten.

Starbäck, Oberst Stålhammer.
 Tisot, Bismarcks politispioner.
 Wellhaven, Det gamle Bergen, 7—8 h.
 Winsnes og Aanrud, Svenske digtere.
 Zola, Paris.

Verdenshistorie, kulturhistorie, specialhistorie, biographi:

Aamodt, Det norske folk, 1—12 h.
 Anker, Keiser Napoleon.
 Bang, Kulturhistorie, 8—14 h.
 Becker, Världshistoria, 56—58 h.
 Christensen, Verdenshistorie, II.
 Dahl, Verdenshistorie.
 Forchhammer, Romerfolkets historie, II.
 Jespersen, Verdenshistorie.
 Liisberg, Den franske revolution, 31—35 h.
 Ottosen, Verdenshistorie.
 Petersen, Fortællinger fra Norges historie.
 Ross, I Norge, 1845.
 Schjøtt, Heimsoaga.
 Stenstrup og Erslev m. fl., Danmarks riges historie, 48—63 h.
 Ullmann, Verdenshistorie, 9—13 h.
 Østergaard, Vort folk. 33—46 h.
 Øverland, Historiske fortællinger, I—VII.

Geographi og reisebeskrivelser:

Balnson, Ethnographien, 23—25 h.
 Hedin, Gjennem Asien, 1—13 h.
 Raabe, Reise- og culturskildringer.

Naturkundskab og matematik:

Aas, Zoologi.
 Appel og La Cour, Historisk fysik, 23—29 h.
 Bonnevie, Arithmetik med facit.

Breitung, Abetheoriens bankerot.
 Christensen m. fl., Tidsskrift for fysik og kemi 2det hefte
 1896 (sepplering).
 Christiansen og La Cour, Hverdagslivets fysik.
 Deimboll, Geometri.
 — , Repetitionsopgaver og facit
 Dyring, Om elektriciteten.
 Engebretsen, Hvorledes Jorden blev til.
 Holtsmark, Fysik.
 Johansens regnebog med facit, 4de h.
 Nicolaisen, Chemiske experimenter.
 Naturen for 1897 og 1899.
 Sig Thor, Almindelige Dyr.

Pædagogik:

Egeberg, Indenfor skolemurene.
 Hertzberg, Barnets sjæleliv.
 Vor Ungdom for 1899.

Musik og gymnastik:

Haydn, Kindersymphonien, 2det og 4de h.
 Kobberstad, Nora, Let paa taa.
 Lindemann, L., Choralbog.
 — , P., Den norske organist, 3die h.
 Panum & Behrend, Illustreret musikhistorie. 21—23 h.
 Wennersberg, Davids psalmer, I—II.

Tidsskrifter og diverse:

Folkebladet for 1897 og 1899 samt 2 numre (supplering) af
 aargangen 1898.
 Folkevennen for 1899 samt 8 hefter af forskj. aargange (sup-
 plering).
 For kirke og kultur for 1897 og 1899.
 Luthersk kirketidende for 1897 og 1899.

Montelins, Oscar, Nordisk tidsskrift for 1899.

Salmonsens lexikon, 201—232 h.

Samtiden for 1897 og 1899.

Tilskueren for 1897 og 1899.

Wählin, Karl, Ord och Bild for 1899.

Som gave er endvidere modtaget skrifter fra det statistiske bureau, lovtidende, landbrugstidende, adskillige skolebøger o. a. Seminariets bogsamling kan antagelig værdsættes til omkring eller noget over Kr. 8000.00.

Undervisningsmateriel er i aarets løb forøget med:

1 lakeret blikkasse med indloddet bæk (bruges ved gasfremstilling).

1 hektograph.

Af inventar er anskaffet:

1 pneumatisk dørlukker med rørfjær.

1 kloakøse.

2 sæt gardiner (til læseværelset).

2 oljekander à 5 l.

1 lygte.

1 sax.

Til sløgden er anskaffet:

1 skavl (spokeshave)

og af amerikansk værktøi:

1 rubank.

1 vaterpas.

1 baandkniv.

1 værktøiskæft.

1 skavl (spokeshave).

1 ridsmaal.

1 skrustikke.

1 filklo.

1 bor.

Af materiel til haven er anskaffet:

2 lugeskeder.

17 meter hampeslange.

Samlinger og undervisningsmateriel kan anslaaes til en omtrentlig værdi af Kr. 3500.00 eller vel del.

Af bibliotheket har omtrent 670 bind gaaet i udlaan og deraf omtrent 470 bind været benyttet af eleverne, foruden hvad der læses paa læseværelset. Udlaanet har foregaaet som før (se forrige aarsberetning!).

VIII. Almindelige bemærkninger.

Seminariets bygningscomplex er i god stand. Det viser sig forøvrigt, at jo ældre det bliver, desto mere omhyggeligt tilsyn og desto hyppigere indskriden i rette tid trænges der, forat intet skal tage skade. Den bevilgede sum til vedligeholdelse, Kr. 1800.00, har hidtil været tilstrækkelig og vil forhaabentlig ogsaa i fremtiden være tilstrækkelig som annuum til vedligeholdelse, men føles dog allerede som noget snaut. Det er navnlig det store complex af træbygninger, som kræver stadig vedligeholdelse med maling, der foraarsager den væsentligste udgiftspost. Efter den tidligere brandtaxation kan bygningernes værdi anslaaes til Kr. 93300.00, og inventar, samlinger, læremidler, bibliothek m. m. til antagelig omtrent Kr. 19000.00 (i forrige aarsberetning ved trykfeil opgivet til Kr. 8800.00 istedetfor Kr. 18800.00).

Disciplin og orden har i det hele og store taget ingen anledning givet til paaklage eller særlige bemærkninger.

Ogsaa i forløbne aar har den selskabelige omgang mellem eleverne indbyrdes og med lærerne fundet sted væsentlig som før. Cfr. forrige aarsberetning! Der viser sig en forøvrigt bifaldelsesværdig tentents til at hygge sig sammen ved selskabelig underholdning istedetfor de før saa almindelige discuterende lørdagssammenkomster, hvor baade emnerne ofte valgtes altfor vanskelige, saa at discussionen aldeles ikke magtede dem, og hvor derfor ogsaa udbyttet var saare lidet eller meget illusorisk.

Udflugt foretoges høsten 1899 til Boen i Topdal med samtlige seminariets (ogsaa forberedelsescursets) elever.

Angaaende *sundhedstilstanden* og *renholdet* ved seminariet henviser til nedenstaaende bevidnelse fra seminariets læge, der paa hygieinens vegne har ført et oftere gjentaget skjærpet tilsyn med renholdet, som ogsaa har vundet derved.

Seminariets læge, sanitetscaptaine Dahm, har afgivet følgende *Beregning* om sundhedstilstanden ved Christianssands stiftsseminarium *i tidsrummet* $\frac{1}{7}$ 1899 *til* $\frac{30}{6}$ 1900:

Sundhedstilstanden ved seminariet i ovennævnte tidsrum har i det hele taget været meget tilfredsstillende. Den hyppige malning af gulve, vægge og loft i skolebygningen gjør, at denne er lettere at holde ren og støvfri, ligesom den flittige luftning gjennem vinduerne i fritiden bidrager i høj grad til, at luften i værelserne, tiltrods for deres ringe høide, holder sig ret god.

Det vilde være meget ønskeligt, om gymnastiklokalet til sommeren kunde blive fuldstændig malet; det har tidligere været oljet, formentlig med mindre god olje, da saavel gulvet som væggene er klæbrige, saa at det er omtrent umuligt at faa lokalet gjort ordentligt rent og støvfrit.

De vigtigste sygdomme, der har været under behandling, er:

Cardialgi	1	Forstuvning af haandledet	1
Influenza	2	Ansigtrosen	1
Icterus	1	Forkjølelse	2
Blodmangel	2	Iritis	1

Christianssand den 8de december 1900.

E. Dahm.

IX. Seminariets og forberedelsescurssets regnskab

i terminen $\frac{1}{7}$ 1899 til $\frac{3}{31}$ 1900.

A. Udgifter.

1. Lønninger:	
a. Lønninger for faste lærere, deri iberegnet øvelsesskolens lærere.....	Kr. 10038,17
b. Lønninger for timelærere og vicarer i læreres sygdomsforfald.....	„ 949,00
c. Andre lønninger.....	„ 1535,00
2. Bibliothek, samlinger, læremidler.....	„ 469,69
3. Stipendier.....	„ 1200,00
4. Bygningers reparation og vedligeholdelse...	„ 1350,46
5. Skatter og afgifter.....	„ 587,19
6. Andre udgifter.....	„ 3098,12
	Kr. 19227,63

B. Indtægter.

1. Indtægter af haven.....	Kr. 365,84
2. Tilfældige indtægter.....	„ 1503,49
3. Skolepenge fra forberedelsescursset.....	„ 834,16
4. Tilskud af offentlige midler (beholdning fra forrige aar, ordinær og ekstraordinær bevilgning)	„ 18289,30
5. Beholdning fra forrige aar i særskilt regnskab over bøger samlinger og læremidler.....	„ 19,83
	Kr. 21012,62

Beholdning (for 1900--1901) i særskilt regnskab over bøger, samlinger og læremidler Kr. 0,14
Do. i seminariets kasse „ 1784,85

= ÷ „ 1784,99

Kr. 19227,63

X. Forberedelsescurset

1. Lærerpersonalet.

Undervisningen har været besørget ved cand. theol. Gunnar Narvik som hovedlærer og ved siden af ham seminarbestyrer F. Marstrander, seminarlærer O. Jansen, seminarlærerinde Margr. Sang og sløgd lærer Chr. Truslew, se pag. 3, 4 og 5.

2. Eleverne.

Der fremmødte ved optagelsesprøven 18 af de anmeldte 23. Af de 5 udeblev de 4 uden nærmere angivelse af grund, den 5te kom ind paa curset fra 9de januar af. I skoleaarets løb optoges desuden 1 den 18de septbr., 2 den 1ste novbr., 1 den 17de novbr., 1 den 28de novbr., 2 den 9de januar, 1 den 12te januar og 6 den 1ste februar. Forberedelsescurset har altsaa ialt havt 33 elever. Af disse sluttede 1 paa grund af sygdom (ansigtsrøsen) ved udgangen af marts og 1 sluttede den 28de septbr., fordi han fandt, at han ikke duede til lærer; istedet gik han ind paa underofficersskolen. Ved skoleaarets slutning var elevbestanden altsaa 31, 10 mænd og 21 kvinder. Af ovennævnte 33 elever hørte 15 hjemme paa landet, 18 i by; 11 var børn af gaardbrugere (fædrene til 3 af dem indgaar tillige under rubriken „Andre samfundsclasser“), 3 af folkeskolelærere, og 19 fædre tilhørte „Andre samfundsclasser“.

Fripladse gaves til et beløb af kr. 330,00, idet nemlig 3 elever fik friplads til et beløb af kr. 50,00 hver,

1	—	-	—	-	-	—	-	„	40,00
1	—	-	—	-	-	—	-	„	40,00
1	—	-	—	-	-	—	-	„	30,00
3	—	-	—	-	-	—	-	„	25,00 hver.

Skolepengene er kr. 5,00 maanedlig, altsaa kr. 50,00 for det timaanedlige cursus.

3. Fagfordelingen.

Seminarbestyrer Marstrander: Christendomskundskab og skrivning.

Seminarlærer O. Jansen: Gymnastik (for de mandlige elever) og sang.

Seminarlærerinde frøk. Sang: Gymnastik (for de kvindelige elever), frihaandstegning og kvindeligt haandarbeide.

Cand. theol. Gunnar Narvik: Norsk, historie, geographi, naturkundskab, regning og runlære.

Vagtmester Chr. Truslew: Sløgd (for de mandlige elever).

4. Timefordelingen.

Seminarbestyreren.

Christendomskundskab	4 timer.	
Skrivning	2 —	
	-----	6 timer.

Seminarlærer O. Jansen.

Gymnastik	3 timer.	
Sang	1 —	
	-----	4 timer.

Seminarlærerinde frøk. Sang.

Gymnastik	3 timer.	
Frihaandstegning	2 —	
Kvindeligt haandarbeide	3 —	
	-----	8 timer.

Cand. theol. Gunnar Narvik.

Norsk	8 timer.	
Historie	3 —	
geographi	2 —	
Naturkundskab	3 —	
Regning og runlære	5 —	
	-----	21 timer.

Vagtmester Chr. Truslew.

Sløgd..... 3 timer.

I forbindelse hermed bemerkes, at seminarlærer Jansens 4 timer, frøk. Sangs 3 haandarbejdstimer og vagtmester Truslews 3 sløgdtimer lønnes med en timebetaling af kr. 1,50 pr. time.

5. Undervisningen.

Christendomskundskab.

Bibelhistorie: Gjennemgaaet Vogts bibelhistorie for midlenskolen. Ved siden heraf bibelsk geographi i det omfang, stoffet krævede.

Kirkehistorie: De i reglementet angivne stykker af Vogts kirkehistorie, tildels med nogen udvidelse og med eftervisning af udviklingens gang.

Katechismusforklaring: Pontoppidans forklaring ved Sverdrup gennemgaaet.

Norsk.

Læsning: Paus og Lassens læsebog II og III trin, Garborg og Mortensens „Lesebok“ i landsmaal. Læst og gennemgaaet udvalgte digte og prosastykker af de mere kjendte forfattere i vort aarhundrede. Der blev anvendt megen tid til læsning for at opøve sansen for correct udtale og forstaaelsesfuld betoning.

Litteraturhistorie: Broch og Seips lærebog. Kort oversigt over den oldnorske litteratur, folkedigtningen og fælleslitteraturen; som literaturprøver er oplæst enkelte folkeviser, brudstykker af et par holbergske komedier og udvalgte digte af Ewald, Wessel og Baggesen.

Grammatik: Platous grammatik med eksempelsamling. Hele skoleaaret igjennem analyse og dictater, eksempelsamlingen og stykker af læsebogen.

Skriftlige arbejder: Under benyttelse af Aars's retskriv-

ningsregler er i første halvår givet dictat hver uge, senere mere leilighedsvis. Som forberedelse til selvstændige skriftlige udarbeidelser blev skrevet gjenfortællinger. Læreren gav kun hovedmomenterne, hvoraf eleverne da udarbeidede en sammenhengende fortælling. I de sidste 3 maaneder af året blev de fleste stile skrevet paa skolen i 3 à 4 sammenhengende timer. *Stileopgaver:* 1) En udflugt. 2) Et kjøkken. 3) En fisketur. 4) Udsigten fra Baneheien. 5) En kjæketur. 6) Et uveir, seet fra mit vindu. 7) De to ulige brødre. 8) I lægens venteværelse. 9) Vaaren og vaaronnen. 10) En gymnastiktine. 11) Besøg i et fattigt hjem. 12) Husdyrenes nytte. 13) Da jeg gik vild. 14) En ildebrand. 15) Den gildeste gaard i bygden. 19) Gadeliv en juleaften. Den vakreste udsigt over bygder.

Historie.

Siegw. Petersens lærebøger i verdenshistorie og norges-historie; enkelte af eleverne læste „Norigs saga“. Gjennem foredrag og samtale er det forsøgt at give eleverne forstaaelse af den historiske sammenheng. Hovedvægten er lagt paa Norges historie, som er læst og repeteret i sin sammenheng. I verdenshistorie „rak“ man ikke længere end til den franske revolution.

Geographi.

Gjennemgaaet Horns lærebog for amtskoler og folkehøiskoler samt for forberedelsesclasser for seminarier. Norges natur og næringsveie blev gennemgaaet saa udførlig, som tiden tillod. Karttegning.

Naturkundskab.

Zoologi: Efter Sørensens naturhistorie er gennemgaaet hvirveldyrene i sin helhed samt det væsentligste om bløddyr og leddyr.

Anatomi og sundhedslære væsentlig efter Dybdahls lærebog.

Botanik Efter Sørensens lærebog gjennemgaaet plantens ydre bygning og de almindeligst forekommende indenlandske planter. De vigtigste kulturvexter.

Fysik og kemi i den udstrækning, som reglementet bestemmer.

Regning og rumlære.

Regning: Ubenævnte og benævnte tal, decimalbrøk og almindelig brøk, reguladetri, procent- og rentesregning, delings- og blandingsregning.

Rumlære: Beregning af de almindeligste flader (trianglet, rektanglet, parallelogrammet, trapezet, cirkelfluden) og legemer (prismet, cylinderen, pyramiden, keglen, kuglen). Som lærebøger er benyttet Nicolaisens regnebog II, Johannesens regnebog III og II, samt Jensens og Deimbolls opgavesamlinger. Hjemmeopgaver en gang om ugen. I de sidste maaneder af skoleaaret en ugentlig tentamensopgave paa skolen i 3—4 sammenhængende timer.

Skrivning

er drevet væsentlig paa samme maade som i seminariet (se foran!), kun at forberedelsesclassens elever selvfølgelig ikke kan have rukklet saa langt. Nogen øvelse i at læse gothisk skrift (haandskriftsbog anvendt).

Frihaandstegning.

3 á 4 tegninger efter 1ste gruppe af Petersens fortegninger. No. 1—9 af anden gruppe.

Sang.

Efter gehør indøvet folke- og psalmemelodier. Durscalaen og træffeøvelser indenfor samme.

Gymnastik.

Mandlige elever: Personlig gymnastik væsentlig efter Bentzens tabeller I—XI. Forberedelsesclassens elever undertiden tjent som øvelsesapparat for seminareleverne.

Kvindelige elever: „Minnesbokens“ tabeller, undtagen nr. 8, uden ombytning og tillæg.

Haandarbejde.

Mandligt: Arbejdet efter Klenneruds modelrække for børneskolen fra 1ste til og med 5te trin. Herfra kan fortsættes videre i seminariet. Gjennemgaaet spikning, sagning høvling, krumsagning, og rundhøvling.

Kvindeligt: De fleste af modellerne for folkeskolens 3 nederste classer samt strømpen og det lille linned; rude- og maskestopning. De til lavere lærerprøve krævede arbejder er gennemgaaede.

Havedyrkning.

Eleverne har deltaget med seminariets elever i have- dyrkning.

6. De lavere prøver.

Fra forberedelsesclassen anmeldtes til disse ialt 31 aspi- ranter, som alle fremmødte, hvoraf

til optagelsesprøven	14 =	5 mænd	+	9 kvinder	
- lavere lærerprøves theoret.					
og prakt. del	1 =	0	—	+ 1	—
- lavere lærerprøves theoret.					
del	3 =	0	—	+ 3	—
- Do. med forbehold	13 =	5	—	+ 3	—

Ialt 31 = 10 mænd + 21 kvinder.

Af disse rejiceredes 4, nemlig 2 mænd og 2 kvinder, alle til lavere lærerprøves theoretiske del, de 2 mænd og 1 kvinde tillige til optagelsesprøven. Af de tilbageværende 27 optoges 24 i seminariets nederste classe.